

KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Dergisi

KAYSERİ UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Makale Türü	Araştırma Makalesi	Yıl	2023	ss.	140-157
Gönderi Tarihi	04.07.2023	Cilt	5	DOI	10.51177/kayusosder.1322609
Kabul Tarihi	22.12.2023	Sayı	2		
Online Yayın Tarihi	29.12.2023	Ay	Aralık		

Çocuk gelişimi ön lisans programı öğrencilerinin aktif öğrenme yöntemine ilişkin görüşleri^Δ

Child development associate degree program students' opinions on active learning method

Ebru Hasibe TANJU ASLIŞEN¹

Sakine HAKKOYMAZ²

Öz

Okul öncesi sınıflarında yardımcı öğretmen olarak çalışabilen çocuk gelişimi programı öğrencilerinin araştırarak, sorgulayarak, problem çözerek, keşfederek öğrenmeyi öğrenmeleri, öğrendiklerini ezberlemeden içselleştirmeleri ve mesleğe dair hazırbulunuşluk düzeylerini geliştirmeleri için aktif öğrenme yöntemiyle işlenen derslerin etkisinin incelenmesi önem taşımakta ve Çocuk Gelişimi Programında öğrenim gören öğrencilerin aktif öğrenme yöntemine ilişkin görüşlerinin incelenmesi, bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırma nicel ve nitel araştırma süreçlerini içeren karma yöntem modellerinden yakınsayan paralel desene göre tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Yarıyılında Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Polatlı Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü Çocuk Gelişimi Programı 1. Sınıfına devam eden ve Özel Eğitim-I dersini alan 54 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada Kalem ve Fer (2003) tarafından geliştirilen "Senin İçin Bugün Sınıf Nasıldı?" adlı form ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veriler toplanmış, içerik analizine tabi tutularak, tablolar hâlinde sunulmuştur. Ayrıca verileri desteklemesi açısından öğrencilerin görüşlerinden alıntılar yapılmıştır. Aktif öğrenmenin dersi eğlenceli hale getirmesi, kalıcı öğrenme sağlaması, derse yönelik ön yargıyı kırması, öz güven ve motivasyonu artırması, öğretim üyesi ve öğrenci etkileşimini sağlaması şeklinde öğrenciye pek çok avantaj sağladığı sonucu elde edilmiştir. Araştırmanın sonunda ulaşılan sonuçlar diğer araştırma sonuçlarıyla tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aktif öğrenme, çocuk gelişimi, ön lisans

Abstract

It is important to examine the effect of the lessons taught by the active learning method in order for the child development program students who can work as assistant teachers in preschool classes to learn by researching, questioning, problem solving, exploring, internalizing what they have learned without memorizing and improving their level of readiness for the profession, and examining the opinions of the students studying in the Child Development Program on the active learning method, purpose. The research is designed according to the parallel pattern that converges from mixed method models involving quantitative and qualitative research processes. The study group of the study was carried out in the Fall Semester of the 2022-2023 Academic Year at Ankara Hacı

^Δ Yazarlar bu çalışmanın tüm süreçlerinin araştırma ve yayın etiğine uygun olduğunu, etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine uyduğunu beyan etmiştir. Aksi bir durumda Kayseri Üniversitesi KAYÜSOSDER Dergisi sorumlu değildir.

¹Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Polatlı Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Ankara, ebru.aslisen@hbv.edu.tr.

²Dr. Öğr. Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi Bölümü, Gaziantep, sakine.hakkoymaz@hku.edu.tr

Bayram Veli University Polatlı Vocational School of Social Sciences, Department of Childcare and Youth Services, Child Development Program 1. It consisted of 54 students who attended the class and took the Special Education-I course. In the study, data were collected with the form named "How was the Class Today for You?" and a semi-structured interview form developed by Kalem and Fer (2003), subjected to content analysis, and presented in the form of tables. In addition, the opinions of the students were quoted to support the data. It has been concluded that active learning provides many advantages to the student in the form of making the lesson fun, providing permanent learning, breaking the prejudice towards the course, increasing self-confidence and motivation, and ensuring faculty and student interaction. The results obtained at the end of the study were discussed with other research results and suggestions were presented.

Keywords: Active learning, child development, associate degree

1.Giriş

Aktif öğrenme, genel anlamı ile öğrencilerin aktif olduğu öğrenme durumudur. Öğreneni pasif izleyici ve gözlemci konumundan çıkarıp öğrenme olayının içine çekmektedir. Dolayısıyla öğrenme sürecinin sorumluluğunun öğrenen tarafından taşındığı aktif öğrenmede, karar alma ve öz düzenleme yapma fırsatları öğrenene verilmekte, sürecin karmaşıklaştığı durumlarda zihinsel becerilerini kullanması ve öğrenme sürecini etkileşimli bir şekilde yürütmesi sağlanmaktadır (Açıkgöz, 2011; Aykaç, 2005). Öğrenenin, basit olarak öğrenme sürecine katılmasından ziyade düşünmesine, öğrenilen bilgiler hakkında yorum yapmasına, öğrenme süreciyle ilgili kararlar almasına, zihinsel yeteneklerini kullanmasına fırsat sunan aktif öğrenme yöntemi ile kendi öğrenmesini yönlendiren, yüksek düşünme ve karar verme becerilerini kullanan ve diğer öğrenenlerle iş birliği içinde olan öğrenen (Kalem & Fer, 2003; Muşlu Kaygısız, 2020), yaşam boyu öğrenmeyi temel alan bu yöntem sayesinde dinlemekten çok derse katılabilmekte, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerileriyle öğrenme süreçlerini destekleyebilmektedir. Hatta öğrenen, neyi nasıl öğreneceğine karar verebilmekte ve bu sayede ilgi ve yeteneklerine yönelik öğrenme de en üst düzeyde gerçekleşmektedir (Koç, 2011). Bilgiyi değişik kaynaklardan araştırıp bulabilen, bulduğu bilgileri düzenleyerek sunabilen, bireysel ve grup projeleri hazırlayabilen ve bilgi üretimi için arkadaşlarıyla iş birliği yapabilen (Ward & Tiessen, 1997) öğrenen, araştırma ve işlem yapma ile bilgiyi kullanma vb. etkinliklerini uygulamaya koymaktadır. Öğrenenin kendi öğrenme hızıyla gerçekleşen öğrenme, yeni bilgilerin zihninde yapılandırılmasına yol açmakta, bu açıdan aktif öğrenme ile yapılandırmacılık arasında bir ilişki de söz konusu olmaktadır (Mentiş Taş, 2005; Türksoy & Taşlıdere, 2015). Bilindiği gibi yapılandırmacı yaklaşım, öğrenmenin iki boyutunu vurgulamakta, öğrencinin öğrenmeye istekli olması ve bu süreçteki sosyal etkileşiminin önemi üzerinde durmaktadır. Aktif öğrenme yönteminde de bu hususlar ön plana çıkarılmakta, bilgiyi beraber toplayan öğrenen ile öğretene bunun üzerine farklı bir değer eklemektedir (Işık Gözlükaya, 2014; Ward & Tiessen, 1997, s.22). Var olan bilginin üzerine yeni bilgilerin örgütlenmesi, aktif katılım ve işbirliği yapılandırmacı yaklaşımın temellerindedir (Carr ve diğerleri, 1998, s.8-9).

Meyers ve Jones (1993) aktif öğrenmeyi, temel unsurlar, öğrenme stratejileri ve eğitim-öğretim kaynakları olmak üzere üç faktörde incelemiştir. Açıklama yapma, yeni bilgileri pekiştirme ve uygulama içerikli bilişsel etkinlikleri kapsayan temel unsurlar, konuşma-dinleme, okuma, yazma ve yansıtma başlıklarından oluşmaktadır. Bir diğer faktör olan öğrenme stratejileri, işbirlikli öğrenme, gösteri, örnek olay, tartışma, problem çözme ve küçük grup çalışmalarını kapsamakta, öğrenenlerin, karşılıklı iletişim halinde aktif olarak uygulamalara katılımı desteklenmektedir. Bu noktada eğitim-öğretimde kullanılan kaynaklar da önem arz etmekte, okuma etkinlikleri, sınıf içi-dışı uygulamalar, öğretim teknolojileri vb. materyallere bu faktörde vurgu yapılmaktadır (Akt: Bursens & Van Loon, 2007).

Aktif öğrenme, Öğretmenin düz anlatımla bilgileri aktardığı, öğrencinin ise basit alıcı konumunda yer aldığı geleneksel öğretim yöntemine tepki olarak ortaya çıkmıştır. Bu öğrenme türü gelişim özelliklerine bağlı olarak sınıf içerisinde hareket halinde ve etkinliklere katılma eğiliminde olan öğrencinin, öğrenme sürecinin içerisinde düşünmesini, yorum yapmasını ve karar almasını sağlamaktadır (Akhan, 2022). Dünyadaki değişimlerin, bilim ve teknolojiye gelişmelerin etkisiyle mevcut geleneksel öğretim yöntemleri çağın gereklerine cevap veremediğinden yeni bir eğitim anlayışı olarak ortaya çıkan aktif öğrenme de üzerinde en fazla durulan yöntem olarak bilinmektedir (Aytan &

Güney, 2012, s.19). Alanyazında aktif öğrenme yönteminin geleneksel yöntemle kıyasla tercih edildiği (Bonwell & Eison, 1991, s.2) belirtilmekte, bilişsel süreçlerin desteklenmesi, düşünme ve yazma becerilerinin geliştirilmesi vb. yararlar ile sağladığı fırsatlara rağmen eğitim sürecinde yaygın olarak kullanılmadığı üzerinde durulmaktadır (Süral, 2015).

Günümüzde öğrenmenin daha kalıcı ve keyifli olması için geleneksel öğretim yönteminden uzaklaşıldığı görülmekte ve bu sayede pasif öğrenci konumunun, öğreneni etkisizleştirmesinin de önüne geçilmektedir. Alanyazında P21 olarak belirtilen 21. yy. becerileri -ki bunlar öğrenme ve yenilik becerileri, bilgi, medya ve teknoloji becerileri ile yaşam ve kariyer becerileridir (Partnership for 21st Century Learning, 2015)- iletişim, kritik düşünme, yaşam boyu öğrenme, zorlukların üstesinden gelme, bakış açısı edinme, bağlantılar kurma ile odaklanma ve kendini kontrol etme alt başlıklarına sahip yedi temel yaşam becerisiyle (Galinsky, 2010) benzerlik göstermekte, ülkemizin geleceğini şekillendirecek olan çocuklarımıza kazandırılması hedeflenen bu becerilerin eğitim-öğretim sürecinde tanıştıkları eğitimcilerle şekillendirilmesi söz konusu olabilmektedir (Tanju Ashşen, 2021).

Son yıllarda aktif öğrenme yaklaşımının öğretme sürecindeki ve öğrenme üzerindeki olumlu etkileri tüm eğitimciler tarafından kabul edilmektedir. Mentiş Taş (2005)'a göre aktif öğrenme bütün öğretim kademelerinde özellikle de öğretmen eğitiminde uygulanmalıdır. Günümüz yapılandırmacı eğitim anlayışının her aşamasında belirtilen öğrencinin sürece aktif dahil olması, öğretmenin ise mentör olarak yer alması hususu, okul öncesi sınıflarında yardımcı öğretmen olarak çalışabilen çocuk gelişimi ön lisans mezunlarının bu yöntemi deneyimleyerek kendi sınıflarına aktarabilmeleri açısından önem taşımaktadır..

Bu açıdan çocuk gelişimi ön lisans öğrencilerinin araştırarak, sorgulayarak, problem çözerek, keşfederek öğrenmeyi öğrenmeleri, öğrendiklerini ezberlemeden içselleştirmeleri ve mesleğe dair hazırbulunuşluk düzeylerini geliştirmeleri için aktif öğrenme yöntemiyle işlenen derslerin etkisinin incelenmesi önem taşımakta ve Çocuk Gelişimi Ön Lisans Programında öğrenim gören öğrencilerin aktif öğrenme yöntemine ilişkin görüşlerinin incelenmesi, bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Bu amaçla Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi aktif öğrenme uygulaması kapsamında yer alan Özel Eğitim-I dersine devam eden öğrencilerin bu yöntemle ilişkin görüşlerini almak amacıyla gerçekleştirilen çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Aktif öğrenme yöntemi kullanılan dersin işlenişine yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?
  - a. Dersin beklentiyi karşılama düzeyi
  - b. Dersi diğerlerinden farklı kılan özellikleri
  - c. Dersin saygınlık ve bireysel sorumluluk yönünden öğrenciler üzerindeki etkisi
2. Aktif öğrenme yöntemi kullanılan dersin öğrenme-öğretme sürecine yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?
  - a. Dersin ilgi çeken etkinlikleri
  - b. Dersin güçlü ve zayıf yönleri
  - c. Dersin hoş giden-gitmeyen yönleri
  - d. Yöntemin sağladığı yararlar
  - e. Dersin bilişsel farkındalık yönünden öğrenciler üzerindeki etkisi
3. Aktif öğrenme yöntemi kullanılan derste sınıf içi iletişime-etkileşime yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?
  - a. Dersin öğrenci-öğretim elemanı iletişimine-etkileşimine etkisi
  - b. Dersin işbirliği yönünden öğrenciler üzerindeki etkisi
  - c. Dersin aktif katılım yönünden öğrenciler üzerindeki etkisi

2. Yöntem

2.1. Araştırma modeli

Araştırma nicel ve nitel araştırma süreçlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem modellerinden yakınsayan paralel desene göre tasarlanmıştır. Nicel ve nitel verilerin bir arada toplandığı bu desende, elde edilen bu iki veri seti karşılaştırılarak sonuçlar değerlendirilir (Creswell, 2018). Araştırmanın nicel süreci tarama yöntemine, nitel süreci ise durum çalışmasına uygun olarak yürütüldü. Tarama sürecinde grupla ilgili belli özellikler hakkında bilgi toplanır. Çeşitli değişkenlerle ilgili farklılıklar ortaya konur (Karasar, 2012). Araştırmada Kalem ve Fer (2003) tarafından geliştirilen anket formu kullanılarak da nicel verilere ulaşılmıştır. Çalışmada Çocuk Gelişimi Programında öğrenim gören öğrencilerin Özel Eğitim-I dersi kapsamında belirlenen müfredat çerçevesinde işlenen konular dahilinde aktif öğrenme yöntemine ilişkin olarak gerçekleştirdikleri, dersi veren öğretim elemanı tarafından geliştirilen ve alan uzmanı tarafından onaylanan ders içerik formundaki etkinlikler ve aktif öğrenme yöntemi ile ilgili görüşleri de ortaya konulmuştur. Bu kapsamda program müfredatında yer alan 15 haftalık ders içeriği soru-cevap, bilgi kartları, balık kılıcı, venn şeması, haber toplama, son söz, hikâye/olay piramidi, beyin fırtınası, slogan oluşturma, hikâye haritası, Phillips 66 gibi etkinlikler ve storybird, postermiywall, canva, visme gibi Web 2.0 araçları kullanılarak çeşitlendirilen aktif öğrenme uygulamalarıyla hareketli hale dönüştürülmüştür.

2.2. Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Yarıyılında Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Polatlı Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü 1. Sınıfına devam eden 54 öğrenci oluşturmuş ve çalışma Özel Eğitim-I dersi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin yaşlarına göre dağılımları incelendiğinde 13'ünün (%24,08) 18 yaşında, 21'inin (%38,89) 19 yaşında, 18'inin (%33,33) 20 ve 2'sinin (%3,70) 21 yaşında olduğu belirlenmiş; 36'sının (%66,68) Meslek Lisesi, 12'sinin (%22,22) Anadolu Lisesi, 2'sinin (%3,70) Fen Lisesi, 2'sinin (%3,70) Sosyal Bilimler Lisesi ve 2'sinin (%3,70) Açık Lise mezunu olduğu saptanmıştır.

2.3. Veri toplama aracı

Çalışmada "Senin için bu derste sınıf nasıldı?" adlı form ile veriler toplanmıştır. Kalem ve Fer (2003) tarafından geliştirilen formda ön lisans öğrencilerinin dahil oldukları dersle ilgili görüşlerini, beş farklı durum gözetilerek kaydetmeleri sağlanmıştır. Saygınlık, bireysel sorumluluk, bilişsel farkındalık, iş birliği ve aktif katılım başlıklarından oluşan durumlara yönelik dört ayrı seçenek sunulan formda, öğrencilerin aktif öğrenmeye ilişkin görüşleri kapsamında kendilerine uygun gelen seçeneği işaretlemeleri istenmiş ve elde edilen nicel veriler, frekans ve yüzde olarak çözümlenmiş, tablolar halinde sunulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları ise dersin işleniş şekline, öğrenme-öğretme sürecine ve sınıf içi iletişim ve etkileşime yönelik olarak öğrencilerin görüşlerinin alınmasına ilişkin bir içerikle araştırmacı tarafından hazırlanmış, alan uzmanı iki öğretim elemanının onayı alınarak uygulanmıştır. Dersin işleniş şekli ile ilgili olarak a) dersin beklentiyi karşılama düzeyine ve b) dersi diğerlerinden farklı kılan özelliklere ilişkin cevaplar aranmış; öğrenme-öğretme sürecine yönelik olarak ise a) dersin ilgi çeken etkinlikleri, b) dersin güçlü ve zayıf yönleri, c) dersin hoş giden-gitmeyen yönleri ve d) aktif öğrenme yönteminin sağladığı yararlar (öğretme-öğrenme sürecine katkısı) çerçevesinde, sorular yanıtlanmıştır. Sınıf içi iletişim-etkileşim boyutuyla ilgili olarak da öğrencilerin akranları ve öğretim elemanı ile iletişimlerine ve etkileşimlerine ilişkin cevaplara ulaşılmış ve bunlar nicel veriler ile desteklenerek bulgular kısmında sunulmuştur.

2.4. Verilerin çözümlenmesi

Yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucu toplanan veriler, betimsel analiz yöntemiyle yorumlanmıştır. Verilerin önceden belirlenen temalar altında özetlenmesi ve yorumlanması olarak ifade edilen betimsel analizde amaç, toplanan bulguları mantıklı ve anlaşılır tematik bir çerçeve içinde

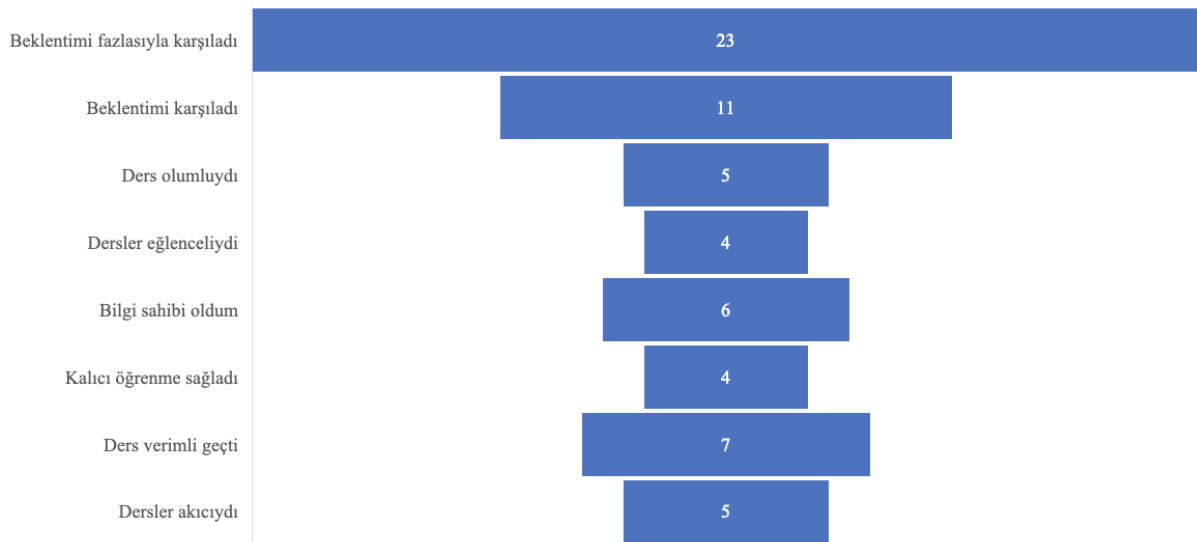
işleyerek tanımlamak ve yorumlamaktır. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Yarı yapılandırılmış görüşmelerde çalışma grubuna dahil edilen tüm öğrencilerin cevapları aynen yazılmış, bu süreçte öğrencilere Ö1, Ö2, Ö3 vb. kodlar verilmiştir. Patton (2018), araştırmacılara, araştırmaya katılan kişilerin kimliklerini korumak amacıyla katılımcıların adlarını değiştirerek takma ad kullanmalarını önermektedir. Böylece öğrenci isimleri gizli tutulmuş ve araştırmanın alt problemleri göz önüne alınarak verilen cevaplar, örnekleriyle alıntılanmıştır. Saygınlık, bireysel sorumluluk, bilişsel farkındalık, iş birliği ve aktif katılım başlıklarından oluşan durumlara yönelik olarak Kalem ve Fer (2003) tarafından hazırlanan “Senin için bu derste sınıf nasıldı?” adlı formla elde edilen nicel veriler ise frekans ve yüzde değerleri kullanılarak yorumlanmış, elde edilen nicel ve nitel veriler birlikte çözümlenmiş ve güncel alanyazınla tartışılmıştır.

3. Bulgular

Çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerden Özel Eğitim-I dersinin işlenişine yönelik görüşleri açısından *beklentiyi karşılama düzeyine* ilişkin olarak görüşme yoluyla elde edilen bulgular, Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1

Dersin İşleniş Şeklinin Beklentiyi Karşılama Düzeyi

Not. Öğrencilerin verdiği yanıtların tek bir kategori içine girmediği durumlarda, yanıtların hepsi kodlanmış ve bir öğrencinin yanıtı birden fazla kategoride yer almıştır. Bu nedenle sayısal değerler çalışmaya dahil edilen öğrenci sayısından fazla veya az olmaktadır.

Şekil 1 incelendiğinde, aktif öğrenme yöntemiyle yürütülen Özel Eğitim-I dersinde öğrencilerin çoğunluğunun (f=23) beklentilerini fazlasıyla karşıladığı görülmüş, bunu sırasıyla “beklentilerimi karşıladı” (f=11), “ders verimli geçti” (f=7) ve “bilgi sahibi oldum” (f=6) ifadeleri takip etmiştir. Veriler arasında en düşük oranı birlikte paylaşan “dersler eğlenceliydi” (f=4) ve “kalıcı öğrenme sağladı” (f=4) yorumları da dersin işleniş şeklinin beklentiyi olumlu yönde karşıladığının göstergeleri olarak kabul edilmiştir. Bu konuda öğrencilerin ifadelerine ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır:

“Beklentilerimi çokça karşıladı çünkü öğrenciler pasif durumda değil olabildiğince aktif öğrenme ile derse katılım sağlıyordu.”

Tanju Aslışen, E.H. & Hakkoymaz, S., (2023). Çocuk gelişimi ön lisans programı öğrencilerinin aktif öğrenme yöntemine ilişkin görüşleri.

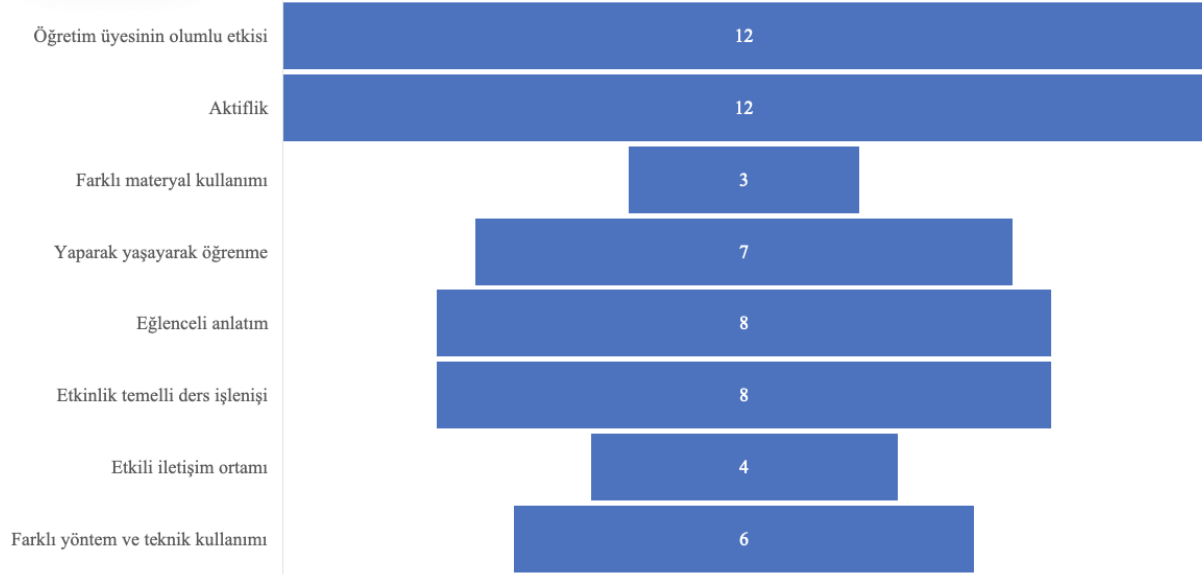
“Derslerin eğlenerek öğrenme biçimde anlatılmasıyla gayet verimli bir ders olması beklentimin üstünde bir anlatımla gerçekleşti.”

“Akif öğrenme yöntemi ile beklentim üst seviyedeydi ve o şekilde de ders aktif bir şekilde devam etti.”

Şekil 2’de çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerin Özel Eğitim-I dersinin işlenişine yönelik görüşleri açısından diğerlerinden farklı kılan özelliklerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Şekil 2

Dersin İşleniş Şekline Göre Diğerlerinden Farklı Kılan Özellikler

Not. Öğrencilerin verdiği yanıtların tek bir kategori içine girmediği durumlarda, yanıtların hepsi kodlanmış ve bir öğrencinin yanıtı birden fazla kategoride yer almıştır. Bu nedenle sayısal değerler çalışmaya dahil edilen öğrenci sayısından fazla veya az olmaktadır.

Şekil 2’de Özel Eğitim-I dersinin işleniş şekline göre diğerlerinden farklı kılan özelliklere ilişkin öğrenci görüşleri bulunmaktadır. Buna göre ilk sırada “öğretim üyesinin olumlu etkisi” (f=12) ve “aktiflik” (f=12) aynı oranda yer almış, bunları “eğlenceli anlatım” (f=8) ve “etkinlik temelli ders işlenişi” (f=8) ifadeleri takip etmiştir. “Yapararak-yaşayarak öğrenme” (f=7), “farklı yöntem-teknik kullanımı” (f=6), “etkili iletişim ortamı” (f=4) ve “farklı materyal kullanımı” (f=3), ders işlenişini farklı kılan özellikler olarak sıralanmıştır. Öğrencilerin bu konudaki ifadelerine ilişkin örneklere aşağıda yer verilmiştir:

“Hocamız çok aktif eğlenceli ve dersi ezbere dayalı değil de kalıcı bir şekilde etkinliklerle anlatmaya çalıştı.”

“Akif rol oynayan bizlerdik bol bol sorular sorduk cevapları tartıştık öğrenmede etkili rol aldığımızı düşünüyorum.”

Çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerin Özel Eğitim-I dersinin işlenişine yönelik görüşleri açısından saygınlık yönünden kendileri üzerindeki etkisine ilişkin anket yoluyla elde edilen bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Aktif Öğrenme Yöntemiyle İşlenen Dersin Saygınlık Yönünden Çalışma Grubuna Dahil Edilen Öğrenciler Üzerindeki Etkisi

Saygınlık	f	%
Ders süresince kendimi iyi hissettim.	23	42,6
Ders süresince kendimi oldukça olumlu ve rahat hissettim.	30	55,6
Ders süresince kendimi iyi hissetmedim.	1	1,9
Ders süresince kendimin kötü olduğunu düşündüm.	0	0
Toplam	54	100

Tablo 1 incelendiğinde, çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerden 30'unun (%55,6) ders süresince kendini oldukça olumlu ve rahat hissettiği, 23'ünün (%42,6) ders süresince kendini iyi hissettiği, sadece 1'inin (%1,9) kendini iyi hissetmediği saptanmış, öğrencilerden hiçbiri ders süresince kendinin kötü olduğunu düşünmemiştir.

Tablo 2'de çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerin Özel Eğitim-I dersinin işlenişine yönelik görüşleri açısından *bireysel sorumluluk* yönünden kendileri üzerindeki etkisine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2

Aktif Öğrenme Yöntemiyle İşlenen Dersin Bireysel Sorumluluk Yönünden Çalışma Grubuna Dahil Edilen Öğrenciler Üzerindeki Etkisi

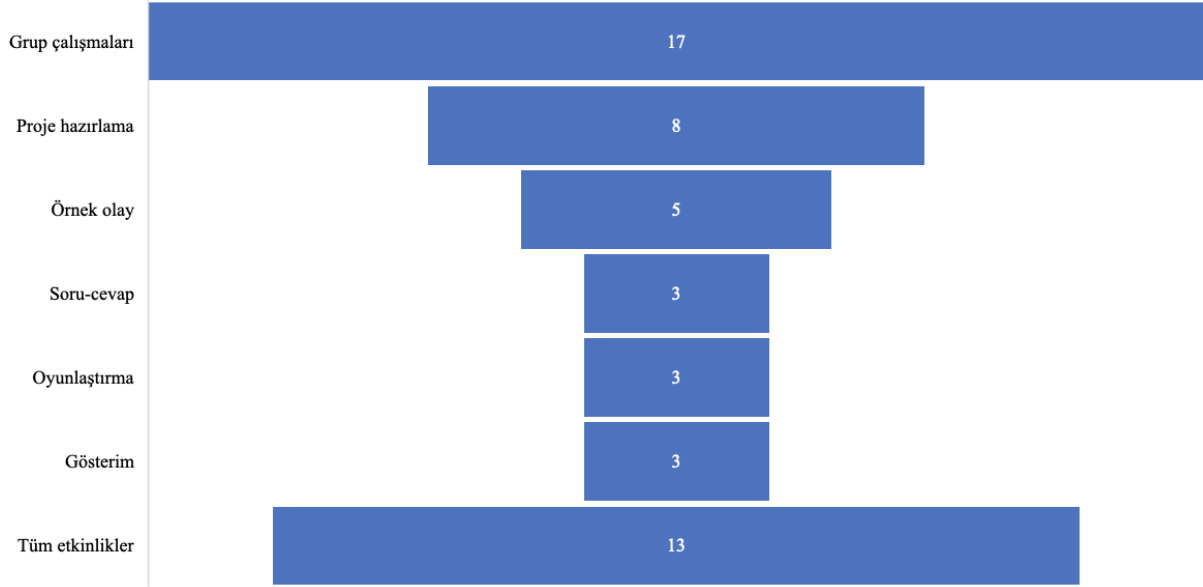
Bireysel Sorumluluk	f	%
Ders süresince birçok tercihler yaptım ve buna fırsatlar buldum.	19	35,2
Kendimi ders süresince sorumlu hissettim.	34	63,0
İrade gücümü fazla kullanmadan yalnız başıma sürüklendim durdum.	1	1,9
Olup bitenlerde sorumluluk almadım, sadece yönetildim ve kontrol edildim.	0	0
Toplam	54	100

Tablo 2'ye göre, 34 (%63,0) öğrencinin ders süresince kendini sorumlu hissettiği, 19 (%35,2) öğrencinin ders süresince birçok tercihler yaptığı ve buna fırsatlar bulunduğu, buna karşılık sadece 1 (%1,9) öğrencinin irade gücünü fazla kullanmadan yalnız başına sürüklendiği belirlenmiş, hiçbir öğrenci sadece yönetildiğini ve kontrol edildiğini belirtmemiştir.

Çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerin Özel Eğitim-I dersinin öğrenme-öğretme sürecine yönelik görüşleri açısından *ilgi çeken etkinliklerine* ilişkin olarak görüşme yoluyla elde edilen bulgular, Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3

Öğrenme Öğretme Sürecinde İlgi Çeken Etkinlikler

Not. Öğrencilerin verdiği yanıtların tek bir kategori içine girmediği durumlarda, yanıtların hepsi kodlanmış ve bir öğrencinin yanıtı birden fazla kategoride yer almıştır. Bu nedenle sayısal değerler çalışmaya dahil edilen öğrenci sayısından fazla veya az olmaktadır.

Şekil 3 incelendiğinde, aktif öğrenme yöntemiyle yürütülen Özel Eğitim-I dersinin öğrenme öğretme sürecinde öğrencilerin en çok ilgisini çeken etkinliğin (f=17) grup çalışmaları olduğu, bunu “tüm etkinlikler” (f=13) yorumunun takip ettiği belirlenmiş, “proje hazırlama” (f=8) ve “örnek olay” (f=5) etkinliklerinin de öğrencilerin ilgisini çektiği bulunmuştur. Veriler arasında en düşük oranı birlikte paylaşan “soru-cevap” (f=3), “oyunlaştırma” (f=3) ve “gösterim” (f=3) yorumları da öğrenme öğretme sürecinde ilgi çeken etkinlikler olarak sıralanmıştır. Bu konuda öğrencilerin ifadelerine ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır.

“En çok görme engeli ile ilgili sınıfça bir etkinlik yapmıştık gözümüzü kapatıp yürümüştük ve bu o kadar zordu ki her an ya düşersem ya biri bana çarpar da yönümü kaybedersem ve insan görmeyince merak ediyor ben nasılım? Gökyüzü nasıl? Mesela kar yağdı ama etraf nasıl oldu elimizdeki imkanların farkında olup engeli olan bireylere daha çok saygı duymamız gerekiyor.”

“Yetersizliğe neden olan etmenleri bir broşür halinde hazırlamak benim hoşuma gitti, görsellerle daha kalıcı öğrendim.”

“Gözlerimizi kapatıp koridorda yürümeye çalışmamız ilgimi çekti.”

Şekil 4’te çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerin Özel Eğitim-I dersinin öğrenme-öğretme sürecine yönelik görüşleri açısından güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Şekil 4

Öğrenme Öğretme Sürecinin Güçlü ve Zayıf Yönleri

Not. Öğrencilerin verdiği yanıtların tek bir kategori içine girmediği durumlarda, yanıtların hepsi kodlanmış ve bir öğrencinin yanıtı birden fazla kategoride yer almıştır. Bu nedenle sayısal değerler çalışmaya dahil edilen öğrenci sayısından fazla veya az olmaktadır.

Şekil 4’te Özel Eğitim-I dersinin öğrenme öğretme sürecine ilişkin güçlü ve zayıf yönlerine dair öğrenci görüşleri bulunmakta, güçlü yönlerinde, “kalıcı öğrenme sağlaması” (f=9) ve “eğlenceli ders işleniş” (f=9) aynı oranda yer almış, bunları “aktif katılım” (f=8), “öğrenmeye teşvik etmesi” (f=7), “empati sağlaması” (f=4) ve “etkili iletişim ortamı” (f=2) ifadeleri takip etmiştir. Zayıf yönlerine bakıldığında ise, “yoktu” (f=18) yorumuyla ilk sırada ve yüksek oranda karşılaşılmış, “zor olması” (f=3), “öğrencilerin ilgisizliği” (f=2) ve “bilgi ağırlıklı olması” (f=1) ifadeleri, öğrenme öğretme sürecinin zayıf yönleri olarak sıralanmıştır. Öğrencilerin bu konudaki ifadelerine ilişkin örnekler aşağıda yer verilmiştir:

“Hiç bizi sıkmadan sıkılmadan dersi olabildiğince aktif işletmesi güzeldi.”

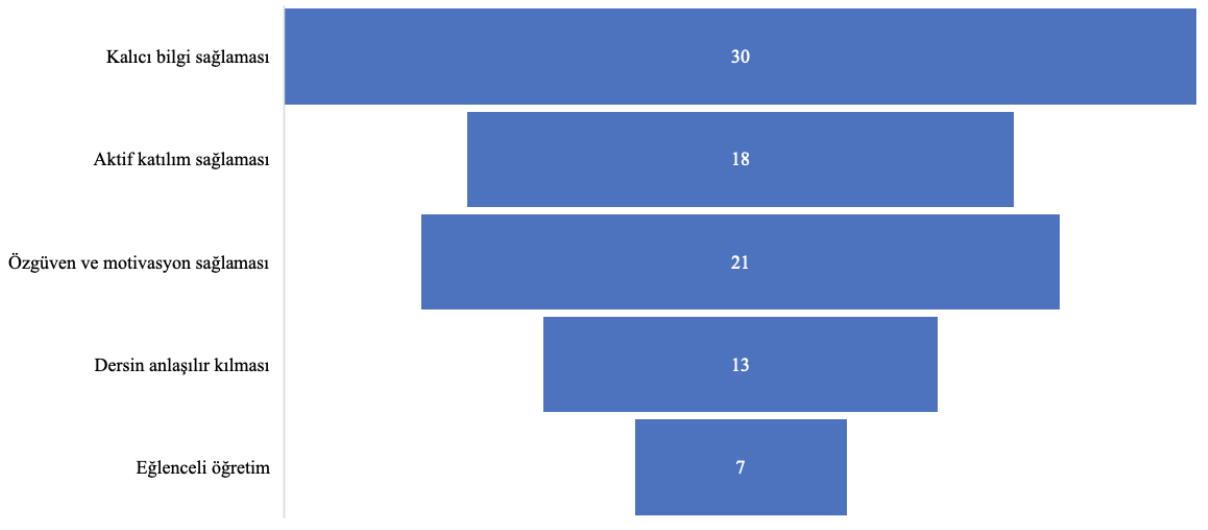
“Zayıf bir yönü yok. Güçlü yönleri ise dersi daha rahat öğrenebiliyorum. Öğrendiğim bilgiler geçici olarak değil de kalıcı olarak aklımda kalıyor.”

“Aktif öğrenme olması çok iyi oluyor ve daha çok dikkat etmemizi sağlıyor zayıf olarak da şu anda bir şey göremiyorum.”

Çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerin Özel Eğitim-I dersinin öğrenme-öğretme sürecine yönelik görüşleri açısından yöntemin sağladığı yararlarla ilişkin olarak görüşme yoluyla bulgular, Şekil 5’te verilmiştir.

Şekil 5

Öğrenme Öğretme Sürecine Aktif Öğrenme Yönteminin Sağladığı Yararlar

Not. Öğrencilerin verdiği yanıtların tek bir kategori içine girmediği durumlarda, yanıtların hepsi kodlanmış ve bir öğrencinin yanıtı birden fazla kategoride yer almıştır. Bu nedenle sayısal değerler çalışmaya dahil edilen öğrenci sayısından fazla veya az olmaktadır.

Şekil 5 incelendiğinde, aktif öğrenme yöntemiyle yürütülen Özel Eğitim-I dersinin öğrenme öğretme sürecine katkılarında ilk sırada “kalıcı bilgi sağlaması”na (f=30) yer verilmiş, bunu “özgüven ve motivasyon sağlaması” (f=21) takip etmiştir. “Aktif katılım sağlaması” (f=18), “dersi anlaşılır kılması” (f= 13) ve “eğlenceli öğretim” (f=7) ifadeleri de öğrenciler tarafından aktif öğrenme yönteminin sağladığı yararlar şeklinde sıralanmıştır. Bu konuda öğrencilerin ifadelerine ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır:

“Kendimiz de derse katılarak ve derste aktif olarak konunun içine dahil edilerek uygulamaları yaparak daha yararlı olduğumu düşünüyorum.”

“Öğrendiğimiz bilgilerin kalıcılığını artırıyor.”

“Ben de derste aktif olabiliyorum, düşüncelerim doğru da olsa yanlış da olsa rahatça ifade edebiliyorum.”

“Aktif olduğunda daha kolay iletişim kurulabiliyor anında sorun halledilebiliyor derslerde daha iyi aktif ve rahat hissediyorum kendimi. Etkinliklerle daha güzel ve anlaşılır oluyor.”

“Kalıcılığını sağlama açısından çok iyi olduğunu düşünüyorum çünkü öğrenciler aktif olduğu için daha verimli oluyor.”

Çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerin dersin öğrenme-öğretme sürecine yönelik görüşleri açısından bilişsel farkındalık yönünden kendileri üzerindeki etkisine ilişkin anket yoluyla elde edilen bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Aktif Öğrenme Yöntemiyle İşlenen Dersin Öğrenme-Öğretme Sürecine Yönelik Bilişsel Farkındalık Yönünden Çalışma Grubuna Dahil Edilen Öğrenciler Üzerindeki Etkisi

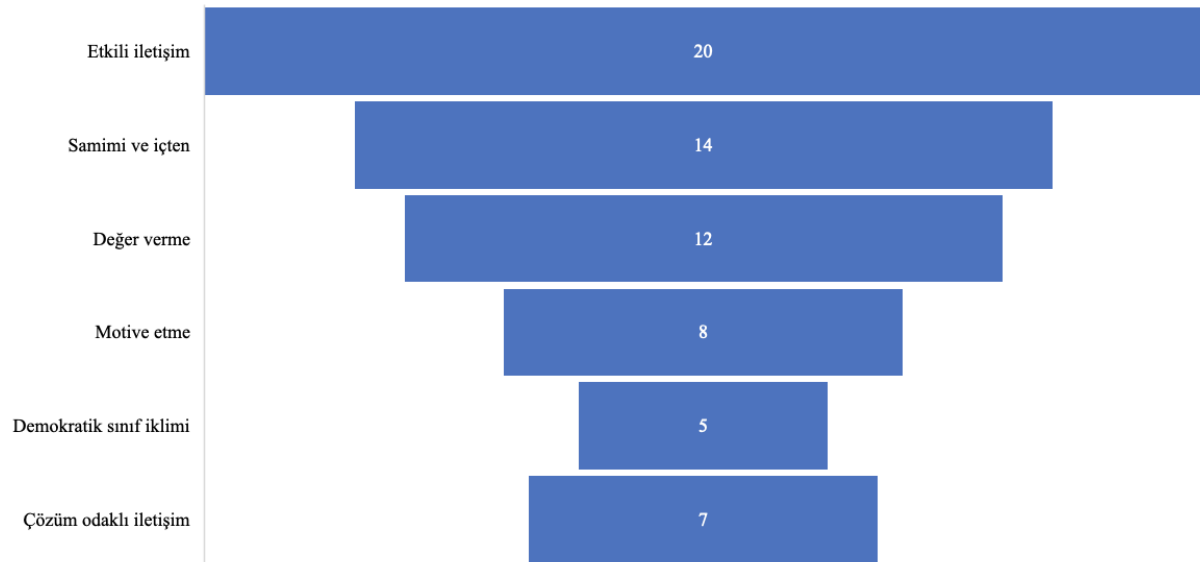
Bilişsel Farkındalık	f	%
Bütün gün uyanıktım ve çevremde olup bitenlerin tamamen farkındaydım.	29	53,7
Çoğunlukla uyanıktım ve çevremde olup bitenlerin farkındaydım.	24	44,4
Kendimi çoğunlukla sıkılmış hissettim.	0	0
Çevremde olup bitenlere çok az dikkat ettim.	1	1,9
Toplam	54	100

Tablo 3 incelendiğinde, çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerden 29'unun (%53,7) bütün gün uyanık ve çevresinde olup bitenlerin farkında olduğu, 24'ünün (%44,4) de çoğunlukla uyanık ve çevresinde olup bitenlerin farkında olduğu saptanmış, sadece 1'inin (%1,9) öğrenme-öğretme sürecinde çevresinde olup bitenlere çok az dikkat ettiği belirlenmiştir. Kendisini çoğunlukla sıkılmış hissettiğini ifade eden öğrenci olmamıştır.

Şekil 6'da çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerin Özel Eğitim-I dersinin sınıf içi iletişime-etkileşime yönelik görüşleri açısından *öğrenci-öğretim elemanı iletişimine/etkileşimine* ilişkin bulgular yer almaktadır.

Şekil 6

Sınıf İçi Öğrenci-Öğretim Elemanı İletişimi/Etkileşimi

Not. Öğrencilerin verdiği yanıtların tek bir kategori içine girmediği durumlarda, yanıtların hepsi kodlanmış ve bir öğrencinin yanıtı birden fazla kategoride yer almıştır. Bu nedenle sayısal değerler çalışmaya dahil edilen öğrenci sayısından fazla veya az olmaktadır.

Şekil 6’da Özel Eğitim-I dersinin sınıf içi öğrenci-öğretim elemanı iletişimi/etkileşimine dair öğrenci görüşlerine yer verilmiş, bu noktada “etkili iletişim” (f=20) ilk sırayı almıştır. Bunu “samimi ve içten iletişim” (f=14), “değer verme” (f=12), “motive etme” (f=8) ve “çözüm odaklı iletişim” takip etmiş (f=7), “demokratik sınıf iklimi” (f=5) ile son sırada yer almıştır. Öğrencilerin bu konudaki ifadelerine ilişkin örneklere aşağıda yer verilmiştir:

“Öğretmen öğrenci iletişimiminin oldukça samimi ve rahat hissettirdiğini ve tüm sorunlara hemen çözüm bulunduğunu düşünüyorum.”

“Yanımıza geldiği ve dinlenildiğimiz için göz kontağı kurulduğu için etkili iletişim olduğunu düşünüyorum.”

“Öğretmenimizin sıcakkanlı ve candan olması aramızdaki samimiyeti artırıyor bu da kendimizi daha iyi ve rahat ifade etmemizi sağlıyor.”

“Öğretmenimiz eğlenceli ve güler yüzlü olduğu için pozitif bir enerji yayılıyor ve bu beni öğretmenime karşı kendimi rahat ifade etmemi sağlıyor. Ayrıca karşılıklı konuşmak daha rahat oluyor.”

Tablo 4’te çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerin Özel Eğitim-I dersinin sınıf içi iletişime-etkileşime yönelik görüşleri açısından işbirliği yönünden kendileri üzerindeki etkisine ilişkin anket yoluyla elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4

Aktif Öğrenme Yöntemiyle İşlenen Dersin Sınıf İçi İletişime-Etkileşime Yönelik İşbirliği Yönünden Çalışma Grubuna Dahil Edilen Öğrenciler Üzerindeki Etkisi

İş Birliği	f	%
Bir gruba ait olduğumu ve grup tarafından her yönümlü kabul edildiğimi hissettim.	43	79,6
Sınıftaki üyeler hakkında genellikle olumlu duygulara sahibim.	10	18,5
Kendimin her yönüyle grup tarafından kabul gördüğünü hissetmedim.	0	0
Kendimi bencil ve diğerleri tarafından dışlanmış olarak hissettim.	1	1,9
Toplam	54	100

Tablo 4’e göre, 43 (%79,6) öğrencinin bir gruba ait olduğunu ve grup tarafından her yönüyle kabul edildiğini hissettiği, 10 (%18,5) öğrencinin sınıftaki diğer öğrenciler hakkında olumlu duygulara sahip olduğu, buna karşılık sadece 1 (%1,9) öğrencinin kendini bencil ve diğerleri tarafından dışlanmış olarak hissettiği belirlenmiştir. Kendisinin her yönüyle grup tarafından kabul gördüğünü hissetmeyen öğrenci olmamıştır.

Çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerin dersin sınıf içi iletişime-etkileşime yönelik görüşleri açısından aktif katılım yönünden kendileri üzerindeki etkisine ilişkin olarak anket yoluyla bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Aktif Öğrenme Yöntemiyle İşlenen Dersin Sınıf İçi İletişime-Etkileşime Yönelik Aktif Katılım Yönünden Çalışma Grubuna Dahil Edilen Öğrenciler Üzerindeki Etkisi

Aktif Katılım	f	%
Ders süresince aktif ve katılımcıydım.	23	42,6
Kendimi enerji dolu, canlı ve rahat hissettim.	27	50,0
Çalışmalarım için fazla enerji harcamadım.	2	3,7
Kendimi hareketsiz-pasif hissettim.	2	3,7
Toplam	54	100

Tablo 5 incelendiğinde, çalışma grubuna dahil edilen öğrencilerden 27'sinin (%50,0) kendisini enerji dolu, canlı ve rahat hissettiği, 23'ünün (%42,6) ders süresince aktif ve katılımcı olduğu, 2'sinin (%3,7) çalışmalarda fazla enerji harcamadığı saptanmış, 2 (%3,7) öğrencinin ise kendisini hareketsiz-pasif hissettiği belirlenmiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Çocuk Gelişimi Ön Lisans Programında öğrenim gören ve 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Özel Eğitim-I dersine devam eden öğrencilerin aktif öğrenme yöntemine ilişkin görüşlerinin incelendiği bu çalışmada aktif öğrenme yöntemiyle işlenen dersin beklentiyi fazlasıyla karşıladığı, öğretim üyesinin olumlu etkisi ile aktifliğin, dersi diğerlerinden farklı kılan özellikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen diğer sonuçlara göre aktif öğrenme süreci ile ilgili olarak öğrencilerin etkinlik temelli ve kalıcı öğrenme sağladıkları, arkadaşlarıyla iletişimlerini arttırdıkları, kişilerin sosyalleşmesi ve kendilerini değerli hissetmelerine neden olduğu görüşleri de paylaşılmıştır. Bu bulgular alanyazında yapılan diğer çalışmaların sonuçları ile örtüşmektedir (Kalem & Fer, 2003; Gökçe, 2004) Aynı zamanda Sivan ve diğerleri (2000) yaptıkları çalışmada aktif öğrenme yaklaşımının, öğrencilerinin başarılarını artırmanın ötesinde merak duygularının oluşması, bilgiyi kullanma ve geliştirme ile bağımsız öğrenme becerilerini destekleme ve geleceğe yönelik planlamalar yapabilme hususlarında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre aktif öğrenme modeliyle oluşturulan öğrenme ortamının öğrenme, öğretme ve iletişim süreci boyutları yönünden öğrenciler üzerinde olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan bu çalışmada sınıf içi iletişim ve etkileşimin geleneksel öğretim yöntemlerine göre çok daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuda öğrencilerin derste yapılan etkinliklere katılım sağlamalarının derste diğer arkadaşlarını daha iyi tanımalarına fırsat tanıdığı düşüncesi oldukça ağır basmaktadır. Buna paralel olarak arkadaşlarının farklı görüşlerine saygı göstermesi, demokratik bir sınıf ikliminin oluşturulması konularında da katkı sağladığı düşünülmektedir. Bu bağlamda elde edilen sonuç Kalem ve Fer (2003)'ün çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Kalem ve Fer (2003)'e göre aktif öğrenme modeliyle oluşturulan öğrenme ortamının öğrenciler arasında etkili iletişime olanak sağladığı bulunmuştur. Dekker, Elshout-Mohr ve Wood (2004) tarafından yapılan başka bir araştırmada aktif öğrenme sürecinde öğrencilerin sınıf içi iletişimleri ve iş birliği düzenlemeleri incelenmiştir. Aktif öğrenme gruplarında öğrenciler öğrenme hedefine ulaşmak için karşılıklı etkileşimi düzenlemişlerdir. Bu bağlamda araştırmada elde edilen bulguların bu düşüncüyü desteklemekte olduğu söylenebilir.

Aktif öğrenme, öğrencinin öğrenme sürecindeki sorumluluk ve aktivitesini öğretmenin ne yaptığından daha çok önemseyen, öğrenciye değer veren düşünce ve öğretme yoludur (Taçman, 2007, s.21). Bu çalışmada aktif öğrenme yöntemiyle oluşturulan sınıf ortamının *saygınlık* yönünden öğrenciler üzerindeki etkisine de bakılmıştır. Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin büyük bir bölümü ders süresince kendini oldukça olumlu ve rahat hissettiklerini ifade etmişlerdir. Kalem ve Fer (2003) fizik, kimya ve matematik öğretmenliği bölümlerinde, Rosenthal (1995) matematik sınıflarında, Nakipoğlu ve

Altınparmak (2002) çeşitli öğretim düzeylerinde, Seyhan ve Gür (2004) ilköğretim matematik dersinde, Sökmen (2000) kimya dersinde yaptıkları araştırmalarda bu bulguyu destekler sonuçlara ulaşmışlardır.

Aktif öğrenmede, öğrenme-öğretme sürecinde öğretmenin rolünün yanı sıra öğrencinin görevi de büyük önem taşımaktadır (Süral, 2015). Felder ve Brent'e (1996) göre ise aktif öğrenme sürecinde öğretmenler, öğrencilerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olmalarına ve kendi kendine öğrenme fırsatı vererek onların öğrendikleri bilgileri günlük yaşamda ihtiyaçları olduğu anlarda kullanmalarına olanak veren beceriler edinmelerini sağlar. Aktif öğrenme yöntemiyle işlenen Özel Eğitim-I dersinin *bireysel sorumluluk* yönünden çalışma grubuna dahil edilen öğrenciler üzerinde olumlu etkileri olduğu bu çalışmanın bir diğer sonucudur.

Aktif öğrenmede öğretmen öğrenme sürecini gözlemleyerek ve öğrencinin bilişsel özelliklerini göz önünde bulundurarak en iyi öğrenme ortamını sağlama sorumluluğu taşımaktadır (Türksoy & Taşlıdere, 2015). Aktif öğrenme yöntemiyle işlenen dersin öğrenme-öğretme sürecine yönelik *bilişsel farkındalık* yönünden çalışma grubuna dahil edilen öğrenciler üzerindeki etkileri incelendiğinde, öğrencilerin büyük bir bölümünün çevresinde olup bitenlerin farkında olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Akçayır & Akçayır 2018; Doğanay & Demir, 2011; Bergmann & Sams 2012; Dolayısıyla öğrenmenin kalıcı olarak gerçekleşebilmesi için öğrencinin bilişsel özelliklerini göz önünde bulandıran etkinliklerin yapılması önem arz etmektedir.

Aktif öğrenmede öğrencinin bilgileri arkadaşlarıyla paylaşması, grupta projeler hazırlaması ve bilgi üretimi için arkadaşlarıyla işbirliği yapması gibi etkinliklere katılması söz konusudur (Ward & Tiessen, 1997). Yapılan bu çalışmada da işbirliği ve aktif katılımın öğrenciler üzerinde olumlu bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan araştırmalar gerek yükseköğretim öğretim elemanlarının (Bonwell & Sutherland, 1996, s.3) ve gerekse öğretmen yetiştiren fakültelerde görev yapan öğretim üyelerinin (Bonwell & Eison, 1991, s.1; Demirel & Ün, 1987, s.53; Gömlüksiz, 1993, s.55) yaygın olarak kullandıkları ders anlatım yönteminin düz anlatım şeklinde olduğu bulgusunu paylaşmışlar, bazı araştırmalar ise öğrencilerin aktif öğrenmeyi destekleyen stratejileri, aktif katılımın ve işbirliğinin sağlandığı yapılandırmacı yaklaşıma yönelik ihtiyacı, geleneksel şekilde işlenen derslere tercih ettiklerini göstermişlerdir (Filiz & Dikmen, 2017; Mentiş Taş, 2005; Renganathan; 2013).

İletişim kurma, kritik düşünme, yaşam boyu öğrenme, problem çözme, farklı bakış açısı edinme, bağlantılar kurma ile odaklanma ve kendini kontrol etme becerilerinin ön planda yer alması gerektiği çağımızda, okul öncesi sınıflarında yardımcı öğretmen olarak çalışabilen çocuk gelişimi ön lisans mezunlarının bu yöntemi deneyimleyerek kendi sınıflarına aktarabilmeleri oldukça önemlidir. Öğrenme yeterlikleri gelecekteki sınıflarını etkileyebileceğinden, hizmet öncesi verilen eğitimin ve öğretim elemanlarının ders işleme yöntemlerinin farklılaşması, aktif öğrenmenin her yaş ve sınıf düzeyinde kullanımını çoğaltacak ve bu sayede 21.yy. becerilerine sahip çocukların ve gençlerin daha özgüvenli, duyarlı, enerjik ve özdenetimli yetişmelerine fırsat sağlanacaktır.

Elde edilen sonuçlara yönelik aşağıdaki öneriler getirilebilir.

- Bu araştırma süreci Çocuk Gelişimi Ön Lisans Programı 1. sınıfına devam eden ve Özel Eğitim-I dersini alan öğrencilerle yürütülmüştür. Farklı programlara devam eden öğrencilerle ve farklı ders içerikleriyle aktif öğrenme yönteminin kullanılması ve sonuçlarının öğrenciler üzerindeki etkileri incelenebilir.
- Aktif öğrenme yönteminin öğrencilerin motivasyonlarına, öz düzenleme becerilerine etkisini konu alan deneysel çalışmalar yapılabilir.
- Aktif öğrenme yöntemi, eleştirel düşünceye sahip, özgüveni yüksek, üretken bireylerin yetiştirilmesini sağlamaktadır. Eğitim programları hazırlanırken aktif öğrenme yönteminden yararlanılmalıdır.

5. Araştırmanın etik yönü

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu araştırma için etik kurul izni Hasan Kalyoncu Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 03.11.2022 tarihli ve E-97105791-050.01.01-25677 numaralı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

6. Çıkar çatışması beyanı

Çalışmanın tüm yazarları bu çalışmada, sonuçları veya yorumları etkileyebilecek herhangi bir maddi veya diğer asli çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

7. Katkı oranı

Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sağlamış olduklarını beyan ederler.

Bu çalışmaya ait veriler Prof. Dr. Ebru Hasibe TANJU ASLIŞEN ve Dr. Öğr. Üyesi Sakine HAKKOYMAZ tarafından toplanmıştır.

KAYNAKÇA

- Akçayır, G. & Akçayır, M. (2018). The flipped classroom: A review of its advantages and challenges. *Computers and Education, 126 (January)*, 334–345.
- Akhan, O. (2022). Tarih Öğretmenlerinin Derslerinde Aktif Öğrenme Yöntem ve Tekniklerini Kullanmalarına Yönelik Deneyimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 26(2)*, 431-444.
- Aykaç, N. (2005). *İlköğretimde aktif öğretim yöntemlerini kullanma ve eğitim ortamını düzenleme durumunun, öğrencilerin derse karşı tutumlarına, sınıf içi iletişim becerilerine, erişim düzeylerine ve kalıcılığa etkisi.* (Tez No. 159444) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden erişildi.
- Aytan, T. & Güney, N. (2012). Türkçe öğretiminde aktif öğrenme uygulamaları (dinleme becerisi). Nobel Yayıncılık.
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip Your Classroom Reach Every Student in Every Class Every Day.* ASCD and International Society for Technology in Education, pp: 59-109
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: creating excitement in the classroom.* The George Washington University, School of Education and Human Development.
- Bonwell, C.C., & Sutherland, T.E. (Ed). (1996). *Using Active Learning in College: A Range of Options for Faculty.* Jossey-Bass Publishers.

Tanju Aslışen, E.H. & Hakkoymaz, S., (2023). *Çocuk gelişimi ön lisans programı öğrencilerinin aktif öğrenme yöntemine ilişkin görüşleri.*

Bursens, P. & Loon, P. V. (2007). Multilevel Simulation Games in EU Studies. *Powerful Learning Environments in Political Science European Union Studies Association Tenth Biennial International Conference. May 17-19. 2007. Montreal. Canada.*

Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni (Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches).* (Trans. Edt.: Mesut Bütün and Selçuk Beşir Demir). Ankara: Siyasal Yayınevi.

Dekker R., & Elshout-Mohr M. (2004). Teacher interventions aimed at mathematical level raising during collaborative learning, *Edu Studies in Math.* 56, 39-65.

Demirel, Ö., & Ün, K. (1987). *Eğitim Terimleri.* Şafak Matbaası

Doğanay, A., & Demir, Ö. (2011). Akademik başarısı düşük ve yüksek öğretmen adaylarının ders çalışma sırasında bilişsel farkındalık becerilerini kullanma düzeylerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 11(4), 2021-2043.*

Felder, R. M., & Brent, R. (1996). Navigating the bumpy road to student-centered instruction. *College Teaching.* 44, 2, 43-47.

Filiz N.Y., & Dikmen Y. (2017). Hemşirelik eğitiminde aktif öğrenme yöntemlerinin kullanımı: jigsaw tekniği. *J hum rhythm, 3(3), 145-150.*

Galinsky, E. (2010). *Gelişen zihin: Her çocuğun ihtiyaç duyduğu yedi temel yaşam becerisi.* (Çev. Kevser T. Yaralı ve Elifcan Cesur), Nobel.

Gökçe, E. (2004). İlköğretimde aktif öğrenme sürecine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1, 53-64.*

Gömlüksiz, M. (1993). *Kubaşık öğrenme yöntemi ile geleneksel yöntemin demokratik tutumlar ve öğrenci başarısına etkisi.* (Tez No.32135) [Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden erişildi.

Işık Gözlükaya, S. (2014). *Resim iş öğretmenliği sanat atölye derslerinde aktif öğrenme tekniklerinin sanatsal öğrenmeye katkısı.* (Tez No.375684) [Yüksek Lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden erişildi.

Kalem, S., & Fer, S. (2003). Aktif öğrenme modeliyle oluşturulan öğrenme ortamının öğrenme, öğretme ve iletişim sürecine etkisi. *Educational Sciences: Theory & Practice, 3(2).*

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi [Scientific research method].* Nobel Yayınları.

Koç, C. (2011). Aktif öğrenmenin okuduğunu anlama ve eleştirel düşünme üzerindeki etkileri. *Sosyal Bilimler Dergisi/Journal of Social Sciences, 35(1).*

- Mentiş Taş, A. (2005). Öğretmen eğitiminde aktif öğrenme. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 6(2), 177-184.
- Muşlu Kaygısız, G. (2020). Aktif öğrenmeye dayalı etkinliklerin sınıf öğretmen adaylarının sürdürülebilir çevreye yönelik tutumlarına, olumlu davranışlarına ve çevre tutumlarına etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 185-200.
- Nakiboğlu, M. & Altıparmak, M. (2002, Eylül). Aktif öğrenmede bir grup tartışması yöntemi olarak “Beyin fırtınası”. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*’nde sunulan bildiri, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Partnership for 21st Century Skills: The intellectual and policy foundations of the 21st century skills framework (n.d.). http://route21.p21.org/images/stories/epapers/skills_foundations_final.pdf
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, (Çeviri Ed: Bütün, M. & Demir, S.B.). 2. Baskı, Pegem Akademi
- Renganathan, L.A. (2013). Comparative study on effect of jigsaw puzzle method among nursing students’ academic level of performance at oman nursing institute, muscat. *Indian Journal Of Applied Research* 3(9), 180-182.
- Rosenthal, J.S., (1995). Active Learning Strategies in Advanced Mathematics Classes, *Studies in Higher Education*, 20, 2,
- Seyhan, S. & Gür, H. (2007). İlköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ondalık sayılar konusundaki hataları ve kavram yanlışları. http://partigoc.blogspot.com/2008_01_01_archive.html
- Sivan, A. & Leung, R. W. & Woon, C.C. & Kember, D. (2000). An implementation of active learning and its affect on quality of student learning. *Innovations in Education and Training International*, 37 (4), 381-389.
- Sökmen, N. (2000). Önlisans öğrencilerinin kimya dersinde uygulanan aktif eğitim yöntemleri. *Eğitim ve Bilim*, 25(117).
- Süral, S. (2015). Öğretmen adaylarının aktif öğrenmeye yönelik algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 31-49.
- Taçman, M. (2007). Aktif öğrenme modeliyle oluşturulan sınıf ortamının öğrenciler üzerine etkisi. *In The Proceedings of 7th International Educational Technology Conference*, Near East University, North Cyprus.
- Türksoy, E., & Taşlıdere, E. (2015). Aktif öğrenme teknikleri ile zenginleştirilmiş öğretim yönteminin 5. sınıf öğrencilerinin Fen ve Teknoloji dersi akademik başarı ve tutumları üzerine etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 17 (1), 57-77.

Tanju Aslışen, E.H. & Hakkoymaz, S., (2023). Çocuk gelişimi ön lisans programı öğrencilerinin aktif öğrenme yöntemine ilişkin görüşleri.

Ün Açıkgöz, K. (2011). Aktif öğrenme. Kanyılmaz Matbaası.

Ward, D.R. & Tiessen, E.L. (1997). Adding Educational Value to the Web: Active Learning with AlivePages. *Educational Technology*, 37(5), pp. 22-31.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Seçkin Yayınevi.